

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.03.2015, sp. zn. 3 Tdo 403/2015, ECLI:CZ:NS:2015:3.TDO.403.2015.1

Číslo: 31/2015

Právní věta: Jestliže obviněný v rámci návrhu stran na doplnění dokazování dá soudu toliko na zvážení, zda případně provede další důkaz (např. znalecký posudek), pak takové vyjádření, kdy další postup ponechává výlučně na úvaze soudu, nelze považovat za relevantní návrh na doplnění dokazování, o kterém by bylo zapotřebí rozhodnout. Pokud soud takový postup nezvolí, nejde o případ tzv. opomenutého důkazu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.03.2015

Spisová značka: 3 Tdo 403/2015

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dokazování

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného V. S. proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 9. 2014, č. j. 9 To 249/2014-754, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Tachově pod sp. zn. 2 T 10/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Tachově ze dne 5. 5. 2014, č. j. 2 T 10/2011-682, byl obviněný V. S. uznán vinným pokračujícím trestným činem vydírání podle § 235 odst. 1 trestního zákona (tj. zákona č. 140/1961 Sb., účinného do 31. 12. 2009 /dále jen „tr. zák.“) za jednání popsané pod body ad 1) a 2) výroku o vině, dále trestným činem vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c), e) tr. zák. za jednání popsané pod bodem ad 3) výroku o vině, pokračujícím trestným činem vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. za jednání popsané pod body ad 4) a 5) výroku o vině a přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku (tj. zákona č. 40/2009 Sb., účinného od 1. 1. 2010 /dále jen „tr. zákoník/). Za jednání pod body ad 1), 2), 3) a za skutky, pro které byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Tachově ze dne 15. 7. 2010, sp. zn. 9 T 66/2009, byl obviněnému podle § 238 odst. 2 tr. zák. a § 235 odst. 2 tr. zák., za použití § 35 odst. 2 tr. zák., uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání třiceti čtyř měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 49 odst. 1 tr. zák. mu byl uložen také

trest zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu dvou roků. Za jednání pod body ad 4) a 5) a za skutky, pro které byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu Plzeň - město ze dne 21. 6. 2010, sp. zn. 2 T 75/2010, byl obviněnému uložen podle § 235 odst. 1 tr. zák., za použití § 35 odst. 2 tr. zák., souhrnný trest odnětí svobody ve výměře deseti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen rovněž do věznice s ostrahou. Soud mu podle § 49 odst. 1 tr. zák. uložil rovněž trest spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu tří let. Současně zrušil ohledně obviněného výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Tachově ze dne 15. 7. 2010, sp. zn. 9 T 66/2009, a výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu Plzeň - město ze dne 21. 6. 2010, sp. zn. 2 T 75/2010, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Ve vztahu k jednání popsanému pod bodem ad 6) soud podle § 44 tr. zákoníku upustil od uložení souhrnného trestu k rozsudku Okresního soudu v Tachově ze dne 15. 8. 2013, sp. zn. 9 T 3/2012.

Proti rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání obviněný i státní zástupce, který tak učinil v neprospěch obviněného do výroků o uložených trestech. Krajský soud v Plzni jako soud druhého stupně o těchto řádných opravných prostředcích rozhodl rozsudkem ze dne 23. 9. 2014, č. j. 9 To 249/2014-754, jímž k odvolání státního zástupce podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil ve výroku o uloženém souhrnném trestu za jednání popsaná pod body ad 4) a 5). Za podmínek § 259 odst. 3 tr. ř. poté rozhodl tak, že obviněného za uvedená jednání a dále za skutky, pro které byl pravomocně odsouzen rozsudkem Okresního soudu Plzeň - město ze dne 21. 6. 2010, sp. zn. 2 T 75/2010, odsoudil podle § 235 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců, pro jehož výkon ho podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařadil do věznice s ostrahou. Dále mu uložil podle § 49 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu tří let; vše za současného zrušení výroku o trestu z citovaného rozsudku Okresního soudu Plzeň - město ze dne 21. 6. 2010, sp. zn. 2 T 75/2010, jakož i dalších rozhodnutí na zrušený výrok obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Odvolání obviněného soud samostatným výrokem podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Obviněný V. S. jej napadl následně dovoláním, v němž uplatnil dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Dovolání zároveň směřuje i proti pravomocné (nezrušené) části rozsudku soudu prvního stupně.

V odůvodnění tohoto mimořádného opravného prostředku obviněný (dovolatel) namítl, že v řízení před soudy navrhl v souladu s ustanovením § 105 odst. 4 tr. ř. opatření důkazu novým znaleckým posudkem a přibrání druhého znalce k posouzení věrohodnosti osoby poškozeného P. B. Poukázal na to, že výpověď poškozeného představovala v podstatě jediný důkaz svědčící přímo proti němu a v tomto smyslu šlo o okolnost zvláště důležitou ve smyslu výše uvedeného zákonného ustanovení. Znalecký posudek, který byl v řízení k dané otázce proveden, hodnotí poškozeného jako člověka postiženého vyhubavou poruchou osobnosti a přidruženými rysy závislosti, který má mít tendence uhýbat před odpovědností a přesouvat ji na druhé, aby nemusel čelit běžným životním nárokům a činit důležitá rozhodnutí. Často se stylizuje do pozice oběti a především je hodnocen jako osoba se sníženou věrohodností. Má se snažit docílit hospitalizace v léčebně, aby unikl z volného světa, kde se cítí špatně a neumí si poradit. Za dané situace je dovolatel přesvědčen, že soud měl k posouzení psychického stavu poškozeného přibrat znalce dva. Pokud takovému návrhu nevyhověl a navíc nevysvětlil důvody, které jej k tomu vedly, zatížil řízení vadou spočívající v opomenutí důkazu, která měla vliv na správnost skutkových zjištění a v důsledku toho i na hmotně právní posouzení stíhaného jednání. Dovolatel zároveň připomněl judikaturu Ústavního i Nejvyššího soudu, ze které plyne, že důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je naplněn i v případech, jestliže se soudy nižších stupňů vůbec nezabývaly navrhovanými důkazy.

Proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu

v Plzni ze dne 23. 9. 2014, č. j. 9 To 249/2014-754, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. tomuto soudu přikázal věc, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Obviněný V. S. je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost výroků rozhodnutí soudu, které se ho bezprostředně dotýkají. Dovolání bylo podáno v zákonné dvouměsíční dovolací lhůtě (§ 265e odst. 1 tr. ř.), prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 věta první tr. ř.) a současně splňuje formální a obsahové náležitosti předpokládané v ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) dále zkoumal, zda v předmětné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. ř. Shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., neboť napadá rozhodnutí soudu druhého stupně, kterým bylo pravomocně rozhodnuto ve věci samé, a směřuje proti rozhodnutí, jímž byl obviněnému z podnětu odvolání státního zástupce nově uložen (zprůsněn) trest. Současně je dána i přípustnost dovolání podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., neboť odvolací soud samostatným výrokem zamítl řádný opravný prostředek obviněného proti rozsudku soudu prvního stupně.

Poněvadž dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit, zda konkrétní důvody, o které obviněný dovolání opírá, lze podřadit pod dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na který odkazuje. Toto zjištění má zásadní význam z hlediska splnění podmínek pro provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (srov. § 265i odst. 1, odst. 3 tr. ř.).

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. S poukazem na uvedený dovolací důvod se tedy není možné domáhat přezkoumání skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Zjištěný skutkový stav věci, kterým je dovolací soud vázán, je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. To znamená, že dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku a rozveden v jeho odůvodnění, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3 tr. ř., § 263 odst. 6, odst. 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolát Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by (taxativně) velmi úzké vymezení dovolacích důvodů (k tomu viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 73/03](#)).

Jistý průlom do těchto základních teoretických východisek představuje judikatura Ústavního soudu, podle níž dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nelze vykládat ryze formalisticky a restriktivně a v rámci jeho interpretace je třeba mít vždy na zřeteli především ústavně zaručená

základní práva a svobody, tedy i právo na spravedlivý proces; tj. je nutno přihlížet i k závažným vadám řízení, které zakládají neústavnost pravomocného rozhodnutí.

Takovou typickou vadou je např. opomenutí důkazu soudem, na které poukázal obviněný a v tomto smyslu své dovolání uplatnil právně relevantně.

Při posuzování opodstatněnosti námitky dovolatele dospěl Nejvyšší soud k následujícím závěrům:

V obecné rovině je třeba uvést, že zásadu spravedlivého procesu vyplývající z Čl. 36 Listiny základních práv a svobod je třeba vykládat tak, že v řízení před obecným soudem musí být dána jeho účastníkovi mj. možnost navrhnout důkazy, jejichž provedení pro prokázání svých tvrzení pokládá za potřebné; tomuto procesnímu právu účastníka pak odpovídá povinnost soudu o navržených důkazech rozhodnout, a pokud návrhu na jejich provedení nevyhoví, ve svém rozhodnutí vyložit, proč navržené důkazy neprovedl. Jestliže tak obecný soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v hlavě páté Listiny základních práv a svobod a v důsledku toho též s čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky. Takzvané opomenuté důkazy, tj. důkazy, o nichž v řízení nebylo soudem rozhodnuto, případně důkazy, jimiž se soud podle zásady volného hodnocení důkazů nezabýval, proto téměř vždy založí nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí, ale současně též jeho protiústavnost (k tomu srov. přiměřeně nálezy ve věcech sp. zn. [III. ÚS 51/96](#), Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 8, náleží č. 57, sp. zn. [II. ÚS 402/05](#), Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, číslo judikátu 2/2006, nebo sp. zn. [IV. ÚS 802/02](#), Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, číslo judikátu 58/2004). Ačkoliv soud není povinen provést všechny navržené důkazy (k tomu srov. náleží ve věci sp. zn. [III. ÚS 150/93](#), Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 2, náleží č. 49), z hlediska práva na spravedlivý proces musí jeho rozhodnutí i v tomto směru respektovat klíčový požadavek na náležitě odůvodnění ve smyslu ustanovení § 125 odst. 1 tr. ř. nebo § 134 odst. 2 tr. ř. (k tomu srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2008, sp. zn. [III. ÚS 1285/08](#), str. 3).

V projednávaném případě postup a rozhodnutí Krajského soudu v Plzni jako soudu odvolacího výše uvedeným požadavkům ústavnosti neodporují.

Zde je namístě předeslat, že v hlavním líčení před soudem prvního stupně dovolatel přibrání druhého znalce k posouzení věrohodnosti poškozeného P. B. a vypracování dalšího znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví klinická psychologie, nenavrhoval. Ostatními návrhy na doplnění dokazování, které přednesl, se soud řádně zabýval a poté je pro nadbytečnost zamítl (k tomu viz protokol o hlavním líčení ze dne 5. 5. 2014, č. l. 676 spisu).

Názor, že soud prvního stupně měl postupovat v souladu s ustanovením § 105 odst. 4 tr. ř. a před svým rozhodnutím dokazování doplnit opatřením posudku vypracovaného dvěma znalci, obviněný vyjádřil teprve až v písemném vyhotovení odvolání (viz č. l. 730 spisu). V rámci konaného veřejného zasedání odvolacího soudu dne 23. 9. 2014 pak jeho obhájce v rámci návrhů stran na doplnění dokazování reagoval tak, že soudu „dal na zvážení provedení výsledku poškozeného a zpracování druhého znaleckého posudku ohledně věrohodnosti poškozeného“ (č. l. 750 spisu).

Takové vyjádření účastníka řízení (zde učiněné prostřednictvím obhájce), kdy další objasňování věci ponechává výslovně na úvaze soudu, nelze ovšem považovat za relevantní návrh na doplnění dokazování, kdy účastník řízení považuje provedení důkazu skutečně za nezbytné a v tomto smyslu na něm trvá; takže o dalším postupu by bylo zapotřebí rozhodnout a důvody toho rozhodnutí (nevyhovění návrhu) rozvést i v odůvodnění rozsudku. O případ tzv. opomenutého důkazu proto v projednávané věci nejde.

Nad rámeček uvedeného lze jako *obiter dictum* doplnit, že již soud prvního stupně se otázkou obecné i

specifické věrohodnosti poškozeného, ale také osobnostní charakteristikou obviněného na straně druhé, dostatečně vypořádal a své skutkové závěry ve vztahu k obviněným (dovolatelem) popírané trestné činnosti v tomto směru podrobně rozvedl v odůvodnění svého rozsudku. Odvolací soud v rámci svého přezkumu (§ 254 odst. 1 tr. ř.) neshledal nedostatky v objasnění věci a vůči skutkovým zjištěním soudu prvního stupně neměl žádných výhrad, což v souladu s požadavky zákona (§ 125 odst. 1 tr. ř.) rovněž náležitě odůvodnil. I on se zabýval otázkou hodnověrnosti výpovědi poškozeného P. B a přitom poukázal na závěry znaleckého posudku znalkyně PhDr. K. M., která sice připustila, že poškozený je osobou se sníženou obecnou věrohodností, ovšem věrohodnost jeho tvrzení stran stíhaných skutků označila za uspokojivou. Zvláště pak zdůraznila, že poškozený by byl stěží schopen se určité pasáže výpovědi naučit a potom je policii či soudu jako pravdivé prezentovat. Z těchto důvodů a dále vzhledem k ostatním ve věci provedeným důkazům považoval odvolací soud námitky obviněného k hodnocení věrohodnosti poškozeného P. B. za nedůvodné a na str. 5 odůvodnění napadeného rozsudku dostatečně přesvědčivě vyložil, proč je neakceptoval, a to i ve vztahu k výše uvedeným důkazům, jejichž provedení obviněný ponechal na úvaze soudu. V tomto ohledu tedy jeho rozhodnutí nelze považovat za projev nepřipustné libovůle.

Protože napadený rozsudek odvolacího soudu není zatížen obviněným namítanou vadou zakládající důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., Nejvyšší soud podané dovolání shledal zjevně neopodstatněným a podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. je odmítl.